

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Pars affirmativa ut probabilior eligitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

mus enim ab Oriente est Ganges, secundus Tigris, tertius Euphrates, quartus Jordanis, ultimus Nilus. Unde ipse ordo narrationis cogit, ut per Phison intelligamus Gangem, per Gehon Nilum; cum videamus primo loco nominari Phison, ultimo loco Gehon, neque ulla ratio esse possit, cur Jordanis prius nominatus sit, quam Gehon, nisi quia prior est quoad situm.

Denique si Phison & Gehon non essent diversa flumina à Tigri & Euphrate, sed eorum exundantia, vel eruptio, Moyses quatuor flumina, quæ oriuntur à paradiso, describens, debuisset prius recensere Tigrim & Euphratem, & postea Phison & Gehon, ut manifestum est: hoc autem non fecit, sed primo Phison & Gehon, deinde Tigrim & Euphratem nominavit. Ergo &c. Similiter si Phison & Gehon non essent flumina maxima & celeberrima, sed brachia tantum, seu rami Tigris & Euphratis, inepte omnino Ecclesiasticus summam divinæ sapientiæ affluentiam illis fluminibus comparasset, loco supra relato: Sed hoc non est dicendum. Ergo nec illud. Ad id quod Phison & Gehon dicuntur in Scriptura varias circuire regiones: At illa duo capita, quæ ex divisione Tigris & Euphratis nascuntur, brevissimo, rectissimoque tractu in mare Persicum demerguntur: Ergo idem quod prius.

ARTICULUS IX.

Num extet adhuc paradysus terrestris?

56. **N**egant Recentiores aliqui, existimantes Paradysum post Adæ casum paulatim aboleri cœpisse, ac tandem diluvio obrutum & dissipatum fuisse, funditusque perijisse. Primus hujus sententiæ assertor fuit Eugubinus, quem ex Scholasticis secuti sunt Elthius in 2. sent. dist. 17. §. 18. & Suarez tomo 2. in 3. p. disp. 5. sect. 1. licet lib. 3. de hominis creatione & statu innocentie cap. 6. oppositum doceat. Ex Interpretibus verò Scripturæ, Oleaster in 2. & 3. cap. Genes. Jansenius in concordia cap. 143. Maldonatus in cap. 27. Matth. Pererius lib. 3. in Genes. quæst. 5. Genebrardus lib. 1. Chronograph. & alij eandem sententiam tenent.

§. I.

Pars affirmativa, ut probabilior, eligitur.

57. **N**ihilominus par. distum adhuc extare, celebris & perantiqua sententia est, ingenti SS. Patrum, veterum & recentium Theologorum, nec non Scripturæ Interpretum agmine vallata, ut ostendit noster Malvenda in suo paradiso c. 82. & in Antichristo lib. 10. cap. 4. eamque etiam tam acriter defendit noster Sixtus Senensis lib. 5. Bibliothecæ annot. 36. ut dicat Eugubini opinionem, assertentis quod Henoch & Elias non sint in paradiso terrestris, à rectæ fidei regulâ exorbitare, Patribus contradicere, & divinæ Scripturæ esse adversam.

58. **S**ed quidquid sit de tam severa & sacri censura, existimo sententiam, quæ adhuc paradysum superesse docet, Scripturæ sacræ, SS. Patrum, & celebriorum Theologorum doctrinæ magis esse consonam, subindeque alteri preferendam.

Primum ostenditur, ex cap. 44. Ecclesiastici, ubi sic dicitur: *Henoch placuit Deo, & translatus est in paradysum, ut det gentibus penitentiam.* Quibus verbis Scriptura aperte declarare videtur, Henoch asservari vivum in paradiso, ut extremo mundi & Antichristi tempore veniat, & o-

mnibus poenitentiam prædicet, ut exponit Strabius, Lyranus & alij; subindeque adhuc extare paradysum terrestrum, & aquis diluvij non fuisse destructum.

Nec valet si dicas, in Græcis exemplaribus non haberi vocem illam, in paradysum, sed tantum legi: *Henoch placuit Deo, & translatus est exemplum patientie generationibus, vel arationibus.* Nam præterquam quod vulgata editio, in qua vox illa habetur, à Tridentino & à tota Ecclesia recepta & approbata fuit, Fœnas dentis allerit, non nullos Græcos codices eam habere: unde vulgatus Interpres eam adiecit, vel quia in Græcis codicibus suo tempore legit, vel quia divino instinctu hanc esse sententiam Authoris, & communem Ecclesiæ sensum, vidit, ut jansenius loco citato annotavit.

Non obstat etiam, quod alij dicunt, nempe paradysum nomen esse æquivocum, & interdum à Scriptura significare hortum, vel locum quietis amenum & jucundum: unde etiam Henoch dicitur translatus in paradysum, non propterea cogimur intelligere possum in illo paradiso voluptatis, in quo fuit Adam, sed in loco alio terra secreto, qui propter delicias & amantem recte dicitur sit paradysus. Non valet, inquam, hæc responsio. Primum quia vox paradysus, quando in Scriptura generaliter hortum quietis & pomarium significat, semper ponitur cum quibusdam adjunctis, ut Cantic. 4. *Em sponseta paradysus malorum puniceorum*; ac cum solitarie & absolute ponitur, non indicat nisi illum paradysum per antonomasiam, quem Deus initio pro habitatione hominis innocentis in orientali terra plantavit, aut illum alium, cuius hic terrestris figuram & typum gerit, nempe celestem illum & divinum, qui est spirituum beatorum domicilium: unde cum de hoc secundo loco ille Ecclesiastici intelligi nequeat, necesse est illi accipi pro paradiso illo terrestris, in quo Adam fuit positus. Secundo vulgatus Interpres, ut supra dicebamus, vocem illam, in paradysum, addit propter cōmunem Christianorum traditionem, alterentium Henoch & Eliam vivere in paradiso: At certa Christianorum persuasio est, eos in illo met paradiso, à quo pulsus fuit Adam, vitam degere: Ergo de eodem paradiso prædictus Ecclesiastici locus intelligendus est. Unde

Tertio alij respondent, ex verbis illis Ecclesiastici haberi quidem, Henoch translatus fuisse in paradysum illum terrestrum, à quo Adam post peccatum depulsus est, ac non propterea inde sequi, vel paradysum illum nunc extare, vel Henoch & Eliam in eo commorari: nam cum Henoch sexcentis annis, ut ex Scriptura colligitur, ante diluvium translatus fuerit in paradysum, potuit quidem toto illo tempore sexcentorum annorum in paradiso versari, sed paradiso per diluvium everso non jam ibi mansit, sed in alium locum translatus est.

Sed contra primum: Non est verisimile Henoch per varia tempora mutasse loca, & primo in paradysum terrestrum, deinde in alium locum deportatum esse. Secundò, si tempore, quo Strabius scribebat, Henoch non erat in paradiso, quid opus erat dicere, eum translatum in paradysum ad prædicandam gentibus poenitentiam, non si ad prædicandam gentibus poenitentiam, non inde, sed ex alio loco, ubi non degit, venturus est? verba enim Ecclesiastici id palam indicant, nempe Henoch positum esse in paradiso, ut in be-

quo tempore redeat in saeculum ad praedicandum gentibus poenitentiam, ut veteres Scripturae interpretes semper intellexerunt. Tertio, ut supra arguebamus, vulgatus Interpres vocem illam in paradysum, addidit, propter communem Christianorum traditionem &c. Sed communis Christianorum traditio docet, Henoch in paradysum translatum, ibi cum Elia mansurum usque ad tempora Antichristi. Ergo &c. Denique, ut infra ostendemus, paradysus terrestris per diluivium destructus non est. Ergo haec responsio falso, aut saltem dubio & incerto nititur fundamento.

§. II.

SS. Patrum & Theologorum testimonia.

Lura refert Malvenda loco citato cap. 83. SS. Patrum testimonia, ex quibus paradysum adhuc extare manifeste colligitur. In primis enim D. Irenaeus lib. 5. adversus haereticos cap. 5. affirmat Apostolicam traditionem esse, Henoch & Eliam nunc manere in paradiso; idque se difficile asserit a presbyteris, qui fuerunt Apostolorum Discipuli. Idem docent Iulianus Martyr cap. 85. ad Orthodoxos, Anastasius epistolâ, quod *synodus sit recipienda*, Augustinus l. 1. de peccat. meritis & remissione c. 3. ubi ait, quod Henoch & Elias in paradiso de ligno vitae parascuntur, sicut Adam ante peccatum, qui habebat de lignorum fructibus refectioem contra veteritatem. Item Hieronymus epist. 61. Henoch & Eliam *paradisi columnas* appellat. Denique S. Thomas 3. p. q. 49. art. 5. ad 2. ait: *Henoch raptus est in paradysum terrestem, ubi cum Elia simul creditur vivere usque ad adventum Antichristi.* Idem docent plures Scholastici, & Scripturae interpretes, quos idem Malvenda ibidem recenset: unde Pezandentius in notis ad caput ceterum S. Irenaei dicit: *Huius sententia tot suffragantur Auctores, ut ad ea non discedere, mihi religio sit.*

Secundo plures ex SS. Patribus paradisi pulchritudinem & delicias ita describunt, ut eum adhuc extare, & de re praesenti se loqui manifeste ostendant, ut Tertullianus l. de iudicio Domini c. 8. Lactantius Firmianus, seu si quis alius est Auctor carminis de phoenice, Marius Victor l. 1. carminum in Genesim, Alcimus Avicus l. 1. de initio mundi, Ildorus l. 14. Etymol. c. 13. & Damascenus l. 2. fidei c. 11.

Tercio alij docent, idcirco in Ecclesia hunc vigere morem, ut ad Orientem converteri adoremus, quia in ea mundi parte situs est paradysus; ut Athanasius qu. 37. ad Antioch. Cyrillus Ieropolymitanus Catechesi mytagogicâ l. 1. Basiliius, Gregorius Nyssenus, & Severus, citati à Moyse Barcephala lib. de paradiso cap. 13.

Quarto alij Gangem, Nilum, Tigrim, & Euphratem, etiam hoc tempore ex fonte illo, qui paradysum irrigabat, & ex ipso paradiso profuere, occultique sub terram cuniculis in diversis mundi regionibus conspicuos fontes aperire dicuntur Augustinus lib. 8. de Genesi ad litteras l. 2. in Genes. cap. 24. & 29. Moyses Barcephala lib. de paradiso cap. 21. & Theodoretus quaest. 29 in Genes.

Quinto alij asserunt, paradysum terrestrem quoniam perpetuitate & incorruptione esse donatum. Ita Theophylus Antiochenus Episcopus qui tempore Marci Aurelij floruit, lib. 2. ad Antiochicum, ubi sic ait: *Paradysus aeternitate donata, in medio caeli & terra consistit, quantum ad aeternitatem & pulchritudinem atinet.* Aeternitate donatum dicit, quod tam diu ita curat sit,

quandiu mundus, ut recte observat Malvenda. Similiter S. Athanasius qu. 48. ad Antiochicum quaerit, *an corruptibilis dicendus sit paradysus, vel incorruptibilis?* Cui quaestioni sic respondet: *Neque corruptioni eum obnoxium dicimus in morem, nostrarum plantarum & fructuum, qui à putredine & vermibus arrodantur; neque tamen plane vicissim incorruptibilem secundum futuri saeculi incorruptibilitatem; sed respectu nostrorum fructuum & hortorum, omni corruptione est superior; ad futuram verò bonorum gloriam, quam oculus non vidit, nec auris audivit, inferior est, & creditur.*

Denique D. Augustinus l. 2. de peccato originali adversus Pelagium & Celestium c. 23. licet dicat non pertinere ad fidem, *qualis, vel ubi sit paradysus*, subiungit tamen: *Cum tamen esse illum fides Christiana non dubitet.* Similiter Moyses Barcephala lib. de paradiso cap. 13. ait *Basilium, & eius fratrem Gregorium Nyssenum, atque praeter hos Dominum Severum, compluresque alios opinari, paradysum ad Orientalem terrae regionem extare.* Quibus in locis notanda sunt verba illa temporis praesentis, *esse, extare*, quae paradysum adhuc subsistere aperte declarant.

SS. Patribus adungi possunt Doctores Scholastici, & Scripturae interpretes, qui unanimi fere consensu in eandem sententiam conspirant, & paradysum adhuc existere asserunt. Eos lato calamo refert, & citat Malvenda loco citato, addens nullum Theologorum ante Petrum Lombardum, & nullum post ipsum, usque ad Eugubinum repertum esse, qui innuerit paradysum non extare, aut diluivio perijisse. Similia habet Ambrosius Catharinus in cap. 2. Genesim dicens: *An nunc maneat ille paradysus cum suo ornatu, non videtur trahendum esse in dubium, cum omnes Doctores, quos hactenus legi, existimant eum adhuc manere, & ibi esse Henoch & Eliam.*

§. III.

Ratio fundamentalis nostrae sententiae.

Ratio fundamentalis nostrae sententiae potest sic breviter proponi. Si aliqua ratio urgeret ad dicendum, paradysum terrestrem non amplius extare, maxime quia esset destructus aquis diluivij: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Major est praecipuum, & fere unicum fundamentum adversae sententiae. Minor verò sic ostenditur: Scriptura & SS. Patres testantur Henoch non perijisse tempore diluivij, sed speciali Dei providentia ab aquis diluivij fuisse servatum. At convenientior huius providentiae & conservationis modus excogitari nequit, eo, qui asserit, speciali Dei miraculo effectum esse, ut aquae diluivij paradysum non attigerint: Ergo paradysus terrestris aquis diluivij destructus non est. Major patet ex supra dictis: Minor verò suadet referendo absurdos & ineptos modos, quos excogitarunt Adversarii, ut Henoch à diluivij aquis praeservarent. Pererius enim & Viegas aiunt ipsum fuisse sublatum in aëris oras, aquis diluivij superiores, & suspensum in aëre toto illo deluvionis integro anno permanisse. Alij dicunt eum inter medios diluivij vortices inter immanes aquarum moles servatum esse, uti Jonam in profundo maris, & ventris Ceti. Nonnulli addunt forsan in arca Noë angulo aliquo humanis oculis invisibilem delituisse, vel Angelum parvam arculam, ubi clausus servaretur, ipsi fecisse: Sed haec sunt meræ divinationes & fomnia, risu magis, quam refutatione digna. Ergo &c.

§. IV.